

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Białymstoku**

Białystok, dnia 16 października 2009 r.

**Pan
Stanisław Rykaczewski
Starosta Powiatu Zambrowskiego**

LBI-410-009-02/2009
P/09/122

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r.¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku skontrolowała w Starostwie Powiatowym w Zambrowie („Starostwie”) realizację w latach 2007-2009 (I półrocze) zadań dotyczących utrzymania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole podpisanym 21 września 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia zainteresowanie Starostwa stanem urządzeń melioracji szczegółowych, natomiast negatywnie niewykorzystywanie uprawnień do egzekwowania obowiązku ich właściwego utrzymania przez zainteresowanych właścicieli gruntów.

1. Według ewidencji pozyskanej przez Starostwo z Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku Inspektoratu w Zambrowie („WZMiUW”), na 1 stycznia 2009 r. na terenie Powiatu Zambrowskiego zmeliorowanych było 27.004,5 ha użytków rolnych (z tego 20.644,1 ha zdrenowanych), w tym 1.041,3 km szczegółowymi rowami melioracyjnymi, na których znajdowało się 319 budowli piętrzących (zastawek lub przepusto-zastawek), 2.098 przepustów i 12 studzienek oraz siecią drenarską obejmującą 2.371 studzienek drenarskich i 3.777 wylotów zbieraczy. Prawie 72 % terenów zmeliorowanych było w utrzymaniu 3 spółek wodnych, na terenie 3 (Zambrów, Szumowo i Kołaki Kościelne) z 4 gmin z terenu Starostwa. W trakcie niniejszej kontroli -

¹ o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”,

303

w maju 2009 roku - 8 z 43 obiektów melioracyjnych Powiatu Zambrowskiego (6 z terenu działania Gminnej Spółki Wodnej w Zambrowie, 1 z terenu Gminnej Spółki Wodnej w Szumowie oraz 1 z terenu Gminy Rutki) zostało zgłoszonych do opracowanego przez WZMiUW „Programu nawodnień rolniczych województwa podlaskiego na lata 2007-2013”. Obiekty te zostały zakwalifikowane do odbudowy w wyniku oceny stanu technicznego u.m.sz. na całym obszarze zmeliorowanym, dokonanej przez Starostwo w latach 2007-2008, przy współudziale WZMiUW.

2. W ocenie NIK Starostwo w niewielkim zakresie interesowało się realizacją przez zainteresowanych właścicieli obowiązku utrzymywania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych („u.m.sz.”) na obszarze działalności spółek wodnych W latach 2007-2009 (I półrocze) przedstawiciele Starostwa uczestniczyli w:

- odbiorach robót konserwacyjnych, ale wykonanych przez 2 z 3 spółek wodnych, w tym wszystkich odbiorach na terenie działania Gminnej Spółki Wodnej w Szumowie i 30 % odbiorów na terenie działania Gminnej Spółki Wodnej w Zambrowie,
- Walnych Zgromadzeniach Delegatów wszystkich 3 spółek wodnych. Uchwały Walnych Zgromadzeń z lat 2007-2009 od 2 spółek wpłynęły do Starostwa w ustawowym terminie 7 dni od ich podjęcia (art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r.²), natomiast nie egzekwowano wypełnienia tego obowiązku przez Gminną Spółkę Wodną w Zambrowie. Wszystkie uchwały organów tej Spółki (również z lat 2005-2007) wpłynęły do Starostwa 1 kwietnia 2009 r.,
- opiniowaniu wniosków i rozliczeń spółek wodnych dotyczących dotacji z budżetu Wojewody Podlaskiego. Dokumenty te były akceptowane tylko formalnie, gdyż jak wykazała NIK zawierały błędy i nieścisłości, niemające jednakże wpływu na wysokość dotacji.

Oględziny przez NIK 36,6 km rowów (6,64 % ich łącznej długości na terenie działania 3 spółek wodnych - 551,1 km) wykazały dobry i zadowalający stan urządzeń na 64,9 % ich długości (na 23,8 km), a stan pozostałych 12,8 km rowów był zły lub niezadowalający (z tego 69 % - 8,8 km - na terenie działania Gminnej Spółki Wodnej w Zambrowie, która wznowiła działalność w 2005 roku, po kilkunastoletniej przerwie). W Starostwie nie korzystano z możliwości egzekwowania właściwego utrzymywania tych

² Prawo wodne (Dz.U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.), zwanej dalej „Prawem wodnym”

urządzeń. W latach 2007-2009 (I półrocze) nie prowadzono bowiem postępowań w celu wydawania decyzji:

- o których mowa w art. 170 ust. 3 Prawa wodnego, podwyższających spółkom wodnym wysokość składek członkowskich i innych świadczeń, w przypadku gdy nie wystarczają one na wykonanie zadań statutowych w danym roku. W okresie objętym kontrolą roczne wpływy ze składek członków (przy ich pełnej ściągальności) zapewniłyby pokrycie przez Gminną Spółkę Wodną z Zambrowa wykonania konserwacji gruntownej na 41,5 % w 2007 roku, 28,0 % w 2008 roku i 27,8 % w 2009 roku długości rowów, a przez Gminną Spółkę Wodną z Szumowa sfinansowanie - odpowiednio w tych latach - 77,9 %, 64,2 % i 84,5 % planowanych robót konserwacyjnych,
 - ustalających wysokość i rodzaj świadczeń na rzecz spółki wodnej, do których ponoszenia obowiązane są osoby fizyczne i inne podmioty odnoszące korzyści z urządzeń spółki lub przyczyniające się do zanieczyszczenia wody, dla której ochrony spółka została utworzona (art. 171 ust. 1 i 2 Prawa wodnego).
3. W Starostwie nie interesowano się realizacją przez zainteresowanych właścicieli gruntów obowiązku utrzymywania u.m.sz. na terenie Gminy Rutki, gdzie nie została utworzona spółka wodna (mimo 2-krotnego - w tym w trakcie niniejszej kontroli - zobowiązania Wójta tej Gminy do organizacji spotkań z rolnikami oraz zainteresowania ich korzyściami z działania takiej spółki). Brak dbałości właścicieli gruntów o stan urządzeń wykazały oględziny przez NIK 33,0 km rowów (6,7 % łącznej ich długości na tej Gminie - 492,9 km) niepoddawanych konserwacji bieżącej i gruntownej, o czym świadczyły:
- znaczne ich wypłylenia oraz kilkuletnie a nawet kilkunastoletnie zakrzaczenia i zadrzewienia,
 - zniszczone lub zdewastowane wszystkie budowle piętrzące (urządzenia nie posiadały prowadnic i elementów tamujących przepływ wody),
 - brak możliwości zlokalizowania (ze względu na zamulenie i zarośnięcie) 19 z 20 objętych oględzinami wylotów drenarskich.
- Przy takim stanie urządzeń na terenie Gminy Rutki, w Starostwie nie prowadzono postępowań w celu wydawania decyzji, o których mowa w art. 77 ust. 2 Prawa wodnego, ustalających właścicielom gruntów uchylającym się od obowiązku utrzymywania u.m.sz., szczegółowe zakresy i terminy wykonywania tego obowiązku.
4. W części nierzetelne były sprawozdania RRW-10 (ze stanu ilościowego oraz utrzymania wód i urządzeń melioracji wodnych) za 2007 i 2008 rok. W sprawozdaniach jako

396

utrzymywaną wykazywano całą powierzchnię i wielkości u.m.sz. objętych działalnością spółek wodnych, podczas gdy Gminna Spółka Wodna w Zambrowie np. w 2008 roku wykonała konserwację bieżącą 160 km i gruntowną 18,8 km, przy 288 km rowów melioracyjnych ogółem. Do sporządzenia sprawozdań wykorzystywano dane ewidencyjne WZMiUW, uzupełniając je informacjami ze spółek wodnych.

Przedstawiając powyższą ocenę i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Podejmowanie działań na rzecz poprawy stanu urządzeń melioracyjnych, w tym wykorzystywanie kompetencji nadanych przepisami art. 77 ust. 2, art. 170 ust. 3 i art. 171 ust. 1 i 2 Prawa wodnego.
2. Egzekwowanie terminowego przekazywania przez zarządy spółek wodnych uchwał ich organów oraz sporządzanie rzetelnych sprawozdań RRW-10.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Starostę w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie oceny, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
up.
Barbara Chłinska
WICEDYREKTOR